

De toekomst van de pastorale werkster in de kerk.

Drie jaar geleden is herdacht, dat in 1970 de eerste pastorale werkers benoemd zijn in de kerk. Het ging om mannen die op weg waren naar hun priesterwijding en van die wijding afzagen vanwege het celibaat. Kardinaal Alfrink besloot toen hen als pastoraal werker te benoemen: ze waren goed opgeleid en het zou jammer zijn om hun talenten ongebruikt te laten. De kerk had ze ook nodig.

Bij gelegenheid van dat jubileum is een mooi boek verschenen onder redactie van Ton Beugelsdijk en Nico Bulter: *Een eigen charisma. 40 jaar pastoraal werksters*. Valkhof Pers, Nijmegen, 2010. Het enige manco is, dat aan de entree van de pastoraal werkster nauwelijks aparte aandacht wordt besteed. Toch is het gegeven dat vrouwen zijn gaan meewerken in het pastoraat een belangrijke ontwikkeling: ze hebben het gezicht van de kerk veranderd. De vorige vicaris-generaal van het aartsbisdom Utrecht zei me eens: "Hoe de toekomst eruit ziet, kan ik niet voorspellen en of de pastoraal werker het uiteindelijk haalt, ik weet het niet; maar ik kan me niet voorstellen dat de pastoraal werkster verdwijnt. Dat zou echt een ramp voor de kerk zijn."

In het genoemde boek onderscheidt Kees de Groot drie manieren, waarop in de Nederlandse bisdommen wordt omgegaan met de pastorale werk(st)ers. De eerste wijze is die van de territoriale verdeling van functies over de aanwezige pastorale beroepskrachten. Aan een pastoraal werk(st)er kan de feitelijke leiding over een parochie worden toevertrouwd. De tweede manier is die van de profilering. Hier ging het aartsbisdom Utrecht voorop: men heeft er teams geformeerd, waarin onderscheiden werd tussen een kerkopbouwelijk, een liturgisch, een catechetisch en een diaconaal profiel. De derde manier van doen is er een, waarin men uitgaat van de priester-pastoraal en aanvulling zoekt in niet-gewijde krachten (191-195). De derde manier lijkt in ons land terrein te winnen. Bij de universitaire en beroepstoeleiding tot het pastorale werk zien we, dat toekomstige pastorale werk(st)ers zich vaker op de categoriale zielzorg oriënteren.

Er zijn op dit moment twee factoren, die zeer bedreigend zijn voor de toekomst van de pastorale werk(st)er. De eerste is, dat onze kerk zich in een situatie van sterke krimp bevindt. Dat betekent dat er ook minder geld voor de bezoldiging van pastorale beroepskrachten beschikbaar komt. De tweede factor is, dat de leiders van de kerk op dit moment de kerk met een ruk naar rechts sturen, zodat een zekere klerikalisering en overmatige aandacht voor het juridische dreigt. Af en toe vrees ik, dat onze kerk daardoor sectarische trekken dreigt te krijgen. Als er dan al ruimte is, laat die weinig ruimte voor eigen verantwoordelijkheid. Dat de bisschoppen daarbij de vereisten voor de opleiding omlaag schroeven, door de priesteropleiding weer aan seminaries toe te vertrouwen en daar ook opleidingen voor pastorale assistenten aan toe te vertrouwen, die lager liggen dan het HBO-niveau, bevestigt dat een aantal bisschoppen eigen verantwoordelijkheid ook niet echt lijkt te wensen.

Voor de LJ Maria-stichting betekent het, dat we de laatste tijd minder aanvragen krijgen voor ondersteuning dan een aantal jaren terug. We blijven de noodzaak van vrouwen in het pastoraat van de kerk verdedigen en houden ons aan het advies, dat een wijze me ooit gaf: als het winter wordt, moet je een jas aan doen.

Uw voorzitter, Jozef Wissink

Ontwikkelingen binnen Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing.

In 2010 is Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing (FHTL) van Amsterdam verhuisd naar Utrecht. De verhuizing was bedoeld om samenwerking mogelijk te maken tussen FHTL en de Faculteit Katholieke Theologie (Tilburg School of Theologie, TST). In de afgelopen drie jaar is er veel gebeurd, zowel in de samenwerking als wat betreft FHTL zelf. Laat ik beginnen met iets te vertellen over de ontwikkelingen

van FHTL in de afgelopen 3 jaar.

De belangrijkste ontwikkelingen hebben betrekking op drie terreinen: omvang, toekomst en organisatie. Meest in het oog springend is dat FHTL zich in de afgelopen drie jaar heeft ontwikkeld van een hogeschool met vier locaties (Tilburg, Amsterdam, Sittard en Hengelo) tot een hogeschool met één locatie: Utrecht. Twee locaties, Sittard en Hengelo, zijn in de afgelopen jaren gesloten. De laatste studenten zijn afgestudeerd en de dossiers overgedragen aan FHTL in Utrecht. De opleidingen van locatie in Tilburg, twee bacheloropleidingen en een masteropleiding, zijn onder gebracht bij de grote Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT). Studenten en docenten zijn daar goed opgevangen en hebben inmiddels hun eigen plaats gevonden. FHTL te Utrecht is door deze ontwikkelingen in vergelijking met ruim drie jaar geleden aanzienlijk gekrompen, van enkele honderden studenten toen naar 85 nu.

Ondanks dit kleine aantal is FHTL een vitale hogeschool waarin studenten en docenten met ondersteuning van de medewerkers bedrijfsvoering samen werken met vertrouwen over de toekomst. Die vitaliteit blijkt op de eerste plaats uit de cijfers die iets van de kwaliteit van FHTL uitdrukken. Studenten tonen zich zeer tevreden over de opleiding, medewerkers werken er met plezier, en de opleidingen scoren regelmatig hoog in de keuzegidsen, zoals onlangs nog toen de masteropleiding van FHTL als beste in zijn soort uit de bus kwam in de keuzegids master. De instroomcijfers laten al enkele jaren achtereen een voorzichtige stijging zien. De goede cijfers worden gerealiseerd met een klein team en met een zeer bescheiden begroting. Dat alles wekt vertrouwen, bij studenten en docenten, maar ook bij de Fontysorganisatie. Dat vertrouwen is er ook vanuit de kerkelijke overheid. Sinds 2010 is FHTL erkend als een hoger instituut voor katholieke theologie, wat maakt dat studenten in aanmerking kunnen komen voor een bisschoppelijke zending of kerkelijke akkoord verklaring.

Het vertrouwen in de toekomst heeft er ook in geresulteerd dat we als team een aantal zaken hebben opgepakt die door de onzekerheid over de toekomst in 2009 waren blijven liggen. Zo is de bedrijfsvoering professioneler en transparanter opgezet, is er een nieuw personeelsbeleid geformuleerd en wordt op dit moment gewerkt aan de formulering van onze visie op onderwijs en onderzoek. Veel werk voor een klein team, dat alleen kan vanwege de grote individuele kwaliteiten van docenten en medewerkers van FHTL. Deze nieuwe toekomst was niet mogelijke geweest als de TST niet bereid was geweest ons in 2010 onderdak te verlenen en een samenwerking aan te gaan. Inmiddels is de samenwerking in Utrecht al weer drie jaar oud. De evaluatie van de eerste twee jaar heeft laten zien dat deze samenwerking vruchtbaar is en de potentie heeft om nog verder te groeien. Was de samenwerking in de eerste jaren vooral gericht op huisvesting en gezamenlijke onderwijs, inmiddels worden de eerste ervaringen opgedaan met samen werven en wordt er gesproken over samenwerking op het vlak van onderzoek.

Heel bijzonder is dat FHTL in januari is mee verhuisd met de faculteit naar de binnenstad van Utrecht. Aan de Nieuwegracht zijn twee panden betrokken, direct links en rechts naast Museum Catharijneconvent. In deze panden, eigendom van de St Bonifaciusstichting, zijn de kantoren van TST en FHTL gehuisvest en de collegezalen gesitueerd. Dat betekent dat drie jaar na vertrek uit de d' Bruynvis, het statige pand aan de Keizersgracht in Amsterdam, FHTL opnieuw huist aan een gracht, en wel een van de mooiste van Utrecht. Mocht u ons daar eens een bezoek willen brengen, u bent van harte welkom. Of zoals wij het op ons verhuiskaart hebben gezet: Trek eens aan de bel. Wij zitten op nummer 65.

Dr. Eric Luijten, adjunct directeur Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing

Bestuursleden: Prof. Dr. J.B.M. Wissink, voorzitter; mevrouw Drs. J.A.M. ten Doeschate-van Stijn, secretaris; mevrouw C.A.M. van den Heuvel-van Maarseveen, penningmeester; Zr. Regina Plat O.P.; Drs. C.C.G.M. 't Mannetje; mevrouw Dr. M.C.H. van Dijk-Groeneboer.

*Secretariaat: Kwaakhaven 6, 2341 NW Oegstgeest, tel.: 071-5174340
Email: tendoeschate@planet.nl – www.ljmariaastichting.nl – Postbank 575 696*